

Hauber György:
A pénzmosás elleni küzdelem (AML) tranzakciós költségei¹

A pénzmosás felmérhetetlen veszélyeket rejt magában, hiszen napjainkban ez „a gazdaság egészét leginkább szennyező tényező”. Visszajuttatja a bűncselekménnyel szerzett javakat a legális gazdaság intézményrendszerébe, a szervezett bűnözéshez kapcsolódva alapvetően változtatja meg a piac működését, leértékeli a pénzügyi eljárások hatékonyságát és tisztességességét, gyengítve a gazdaság egészét.

Emellett a pénzmosás a szervezett bűnözés egyik szükségszerű megjelenési formájának is tekinthető, amely tovább növeli a veszélyességét.

Az említett kedvezőtlen folyamat pedig megfelelő környezetben, egyre inkább gyorsuló ütemben fejlődik. Ez a környezet a globalizáció, amely a pénzmosás nemzetközivé válását és elterjedését vitathatatlanul elősegíti. A globalizáció az újkapitalizmus fejlődésének a háttere, amely a tőke világméretű expanziójával társul. Ez egy új szakaszt nyitott a világ fejlődésében. Ebben az új szakaszban a regionális piacok egyetlen nagy piaccá olvadnak össze, ahol minden (termék, szolgáltatás és pénz) korlátozás nélkül adható, vehető, és a munkaerő is szabadon áramlik a jobb munkalehetőségek irányába.

A globalizáció számos bűnelkövetési lehetőséget nyit meg, a bűnözés pedig gyorsan válik globálissá, egy lépéssel mindig az ellene folytatott nemzetközi együttműködés előtt járva... A pénzmosás becslések szerint 1500 milliárd dollárt hoz évente, amely által a multinacionális vállalatokkal rivalizáló fő gazdasági hatalommá válik.

¹ „A TKP2021-NVA-18 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzetközi Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021 pályázati program finanszírozásában valósult meg.”

A pénzmosás fogalmának meghatározásakor abból kell kiindulnunk, hogy ez az illegális gazdasági tevékenység egyfajta szolgáltatásnak is tekinthető. A szolgáltatást általános értelemben nem fizikai természetű problémamegoldásként, azaz olyan tevékenységként definiáljuk, amely nem ölt tárgyi formát, közvetlenül elégíti ki szükségleteket, és amelyre az elméleti közgazdaságtan által kimunkált keresleti és kínálati törvényszerűségek ugyanúgy érvényesek, mint a legális gazdasági szférában

A javak és szolgáltatások piacán nemcsak pénz áramlik a kínálati oldal irányába, valamint áruk és szolgáltatások a másik irányba, hanem kommunikáció és kétoldalú információáramlás is megfigyelhető.

A pénzmosás tehát olyan illegális, rendszerint a gazdasági szférában megvalósuló szolgáltatás, amely valamilyen (egy korábbi bűncselekményből származó) „piszkos” pénzt látszólag legális forrásból származó pénzzé konvertál. A művelet célja nem profitrealizálás, hanem pusztán a pénz illegális eredetének felismerhetetlenné tétele, ezért ez a tevékenység jellemzően kisebb-nagyobb veszteséget eredményez, mégpedig akár hosszabb távon is. (Ez az egyik tipikus ismertetőjegy.)

Bármilyen illegális tevékenység egy bizonyos fajta tranzakciós költséggel jár, hiszen a bűncselekményből származó jövedelem felhasználása megnöveli a bűncselekmény lelepleződésének a kockázatát. Ezek a tranzakciós költségek egy sikeres pénzmosási művelettel csökkenthetők. A tevékenység speciális gazdasági jelentősége, hogy a potenciális vagyont, amelyet pénzmosás nélkül veszélyes lenne elkölteni (így ebből a szempontból inaktív tőkének minősül), tényleges vásárlóerővé alakítja át. Ebben az értelemben a pénzmosás egy illegális monetáris kínálat szerepét tölti be, mely kielégíti a jövedelemtermelő bűncselekményeket elkövető egyének vagy csoportok általi pénzmosási szolgáltatásokra támasztott keresletet. Eszerint tehát a pénzmosásnak ugyanúgy létezik saját piaca, mint a legális gazdasági szolgáltatásoknak. Ez olyan konspiratív, illegális piac, ahol a normális gazdasági kockázati tényezők mellett egy további kockázati faktor is megjelenik: a büntetőjogi kockázat.

Előfordulhat, hogy az illegális forrásból származó jövedelmek tisztára mosása olyan méreteket kezd ölteni egy nemzetgazdaságban, amely már a legális üzleti szférában is érzékelhetővé válik. Ennek beláthatatlan következményei lehetnek, hiszen a pénzmosás – mint már említettük – nem profitorientált tevékenység, emiatt akár a legális szférában kialakult egyensúlyt is felboríthatja. A pénzmosodák, miközben látszólag legális gazdasági tevékenységet folytatnak, az általuk értékesített javakat és szolgáltatásokat alacsonyabb áron is hajlandók vételre felkínálni, ugyanakkor vevőként megéri nekik magasabb áron is vásárolni. „A legálisan tevékenykedőkre nézve ez a folyamat vagy életszínvonaluk romlásához vezet, mivel minimális bevételre tesznek

szert, vagy pedig bűncselekmények elkövetésével (pl. adócsalás) próbálnak versenyben maradni.” A piaci verseny velejárója a versenytársak egymás rovására történő piacszerzése, amelyben versenyvédelmi okokból tilalmi korlátokat a versenyjog is csak akkor állít, ha a versenytársak egymás elleni piaci magatartása tisztességtelen és/vagy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas. A versenyjog azonban nem tud mit kezdeni azokkal a piaci szereplőkkel, akik a rendszer logikájától eltérő célok érdekében vannak jelen a piacon, tehát idegen testként nem profitorientált tevékenységet folytatnak, látszólag nyereségszerzési céllal. Ráadásul az is előfordulhat, hogy a dömpingáron értékesített termékek segítségével új monopólium alakul ki a piacon pénzmosási tevékenység folytatása nélkül is jövedelmező, immár teljesen legálisan működtethető üzleti vállalkozássá válik. A pénzmosás tehát felhasználható a piacon ún. ragadozó árképzésre is, amely keretében azért alkalmaznak költségszint alatti árakat, hogy a versenytársakat tönkre tegyék. (Cheeseman, 1995) Nagyon érzékletesen jellemzi a tisztességtelen verseny gazdasági következményeit az első hazai versenytörvény, az 1923. évi V. törvény indokolása: „a tisztességtelen versenyben megvan az a beláthatatlan károk okozó társadalomellenes elem is, hogy nemcsak a közvetlenül megtámadott versenytársak személyiségi jogait és vagyoni érdekeit sérti, hanem, hogy magát és tisztességes versenytársait is választani kényszeríti a közt, hogy vagy tönkre menjenek, vagy hasonlóan tisztességtelen eszközökkel igyekezzenek céljukat elérni. Hogy a létfenntartás mindennél hatalmasabb ösztöne a versenytársakat többnyire az utóbbi lehetőség felé hajlítja, ez az egész közgazdasági életet fenyegető olyan veszedelemnek nyitja meg a perspektíváit, amelytől a hazai kereskedelemnek megvédelmezése elsőrangú állami feladat”

A pénzmosás lehetséges társadalmi és politikai költségei – főként, ha felderítetlenül marad vagy nem foglalkoznak vele kellő komolysággal – nagyon súlyosak. A szervezett bűnözés beszivároghat a pénzügyi intézményekbe; a befektetéseken keresztül megszerezheti az ellenőrzést jelentős gazdasági szektorok felett, megvesztegetve vezető tisztségviselőket és politikusokat; a megszerzett politikai és gazdasági befolyása gyengítheti a szociális hálót, a kollektív etikai normákat, és végső soron a társadalom demokratikus intézményrendszerét is. Legalapvetőbb formájában a pénzmosás szétválaszthatatlanul kapcsolódik ahhoz az alaptevékenységhez, ami azt kiváltja, és végső soron „pozitív feedback” mechanizmusként serkenti a kriminális tevékenységek folytatását is.

A nemzetközi pénzügyi rendszerben az offshore központok (mint pénzügyi „fekete lyukak”) különösen veszélyesek, mert nemcsak a bűncselekményekből származó vagyoni javak tisztára mosását és a terrorizmus finanszírozását segítik elő, hanem erősítik a független nemzetek közötti tisztességtelen adóversenyt is. Közgazdaságtanilag pontosan megfogalmazva „offshore

pénzügyi központoknak” nevezzük az ügyfeleknek tág értelemben vett szabályozási, felügyeleti, könyvelői és adózási szolgáltatásokat nyújtó különféle országokat és területeket. Ezeket az offshore pénzügyi központokat (a továbbiakban OPK-kat) már több évtizede használják: egyrészt a gazdálkodó szervezetek arra, hogy bonyolult adózási stratégiák segítségével csökkentsék az adóterheiket, másrészt a magánszemélyek is az adókifizetés elkerülésére vagy adócsalásra, de ezen OPK-k legtöbbször természetesen ugyanígy felhasználható pénzmosásra is. Részben az OPK fogalmától elkülönítve, részben pedig abból eredeztetve bevezetjük a Laza Pénzügyi Szabályozású országok (a továbbiakban LPSz országok) fogalmát, hogy elemezhessük egyik oldalról a pénzmosás, a terrorizmus és a szervezett bűnözés, másrészt a pénzügyi szabályozás felépítésének kapcsolatát. (Gál, 2015)

A pénzügyi bűnözés az egyik legnagyobb fenyegetés a globális gazdasági fejlődésre és stabilitásra. Mégis, annak ellenére, hogy a pénzügyi intézmények hatalmas erőforrásokat fordítanak a kapcsolódó kockázatok kezelésére, a rosszfűűk továbbra is egy lépéssel előrébb járnak. 2020-ban a megfeleléségi kiadások világszerte meghaladták a 213 milliárd USD-t. Eközben a tisztára mosott pénzeszközök teljes becsült összege elérte a 2 billió dollárt, ami közel kilencszer annyi.

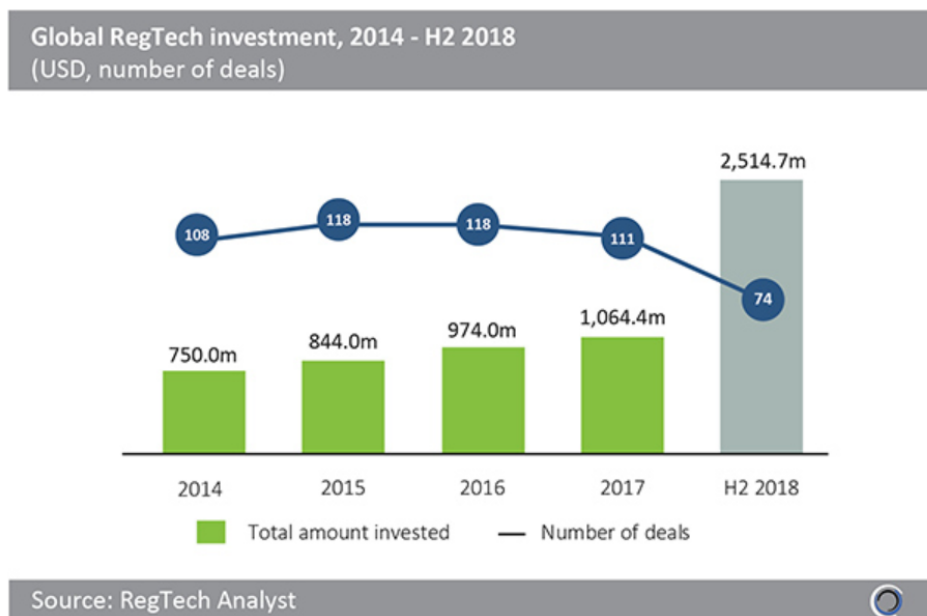
A bankokra és a pénzügyi szolgáltató szervezetekre nagy nyomás nehezedik, hogy alkalmazkodjanak az új digitális fizetési lehetőségek és a világjárványhoz kapcsolódó tényezők által vezérelt fogyasztói igényekhez. A szervezetek önkiszolgáló ajánlataik, fizetési módjaik és tranzakcióik, irányelveik, folyamataik, rendszereik és ellenőrzéseik megújításával reagáltak.

Számos szervezet fordult a RegTech (Regulatory Technologies) alkalmazásokhoz a megfeleléségi problémák megoldásához. Ez egy nagyon pozitív lépés, mivel van néhány erős technológia a piacon. A szervezetek azonban gyakran küzdenek azzal, hogy megértsék és megfelelően összehangolják problémáikat a RegTech megoldásaival, és tudják, hogyan lépjenek át a koncepció igazolásától az „építkezésig” anélkül, hogy "lerombolnák a ház többi részét". Nyilvánvaló, hogy egy olyan világban, ahol oly sok RegTech cég hirdeti magát "a legjobbnak" vagy "élvonalbelinek", vagy az egyetlen valódi megoldásnak a pénzügyi bűncselekményeknek való megfelelésre, a RegTech megoldások vásárlóinak nagy gondot kell fordítaniuk a potenciális technológiai partnerek értékelésére.

Reg Tech: A szabályozói kötelezettségek előrettekintő, költséghatékony teljesítésének eszköze. A legújabb digitális technológiákat szabályozói tudással és fintech megközelítéssel ötvözve teszi hatékonyabbá a szabályozói követelményeknek való megfelelést és egyben segíti a szabályozás betartásának ellenőrzését.

Ilyen technológiák pl. a gépi tanulás, mesterséges intelligencia, prediktív analitikai módszerek, vizualizációs technikák, blockchain, smart contract. Az új technológiáknak és a felhő alapú szolgáltatási modelleknek köszönhetően a regtech megoldások költségei skálázhatók, kontrollálhatók.

A két táblázatból is kitűnik az elképesztő méretű exponenciális növekedés. Az adatok alapján 10 év alatt (2016-2026) a teljes befektetés értéke a húszszorosára nő.

Report Metrics	Details
Market size value in 2021	USD 7.6 Billion
Market size value in 2026	USD 19.5 Billion
Growth rate	CAGR of 20.8%
Segments covered	By Component, Application, Vertical, Deployment Type, Organization Size, And Region.
Regions covered	North America, Europe, APAC, Row
Companies covered	ACTICO GmbH (Germany), Ascent Technologies Inc. (US), Ayasdi AI LLC (US), Broadridge Financial Solutions, Inc. (US), Chainalysis Inc. (US), IVXS UK Limited (UK), Deloitte Touche Tohmatsu Limited (US), Fenergo, London Stock Exchange Group plc (UK), IdentityMind (US) and many more.

Ahogy a pénzügyi bűnözés fejlődik, úgy kell a szervezeteknek is a fejlődő technológia, a változó fogyasztói igények és az agresszív szabályozók forgószelének csapdájába esniük. A pénzügyi bűnözés kockázatkezelési programjának gondos felülvizsgálatával és fokozatos cselekvéssel szövetségesévé teheti a technológiát. Végül is a küldetés, hogy megtaláljuk az egyensúlyt a hatékonyság és az eredményesség között, és egy lépéssel a bűnözők előtt maradjunk, napról napra, apránként, bájtról bájtra erősödve.

<https://www.fticonsulting.com/insights/fti-journal/high-costs-low-returns-aml-compliance-banks-better-way> (2022)

Milind Tiwari, Adrien Gepp és Kuldeep Kumar (2020) áttekintő kutatása egy szisztematikus irodalomvizsgálatot végez a pénzmosás szakirodalmáról elsősorban a Pro-Quest, Scopus és Science-Direct adatbázisokból. Véleményük szerint a pénzmosással kapcsolatos szakirodalom hat nagy területre osztható:

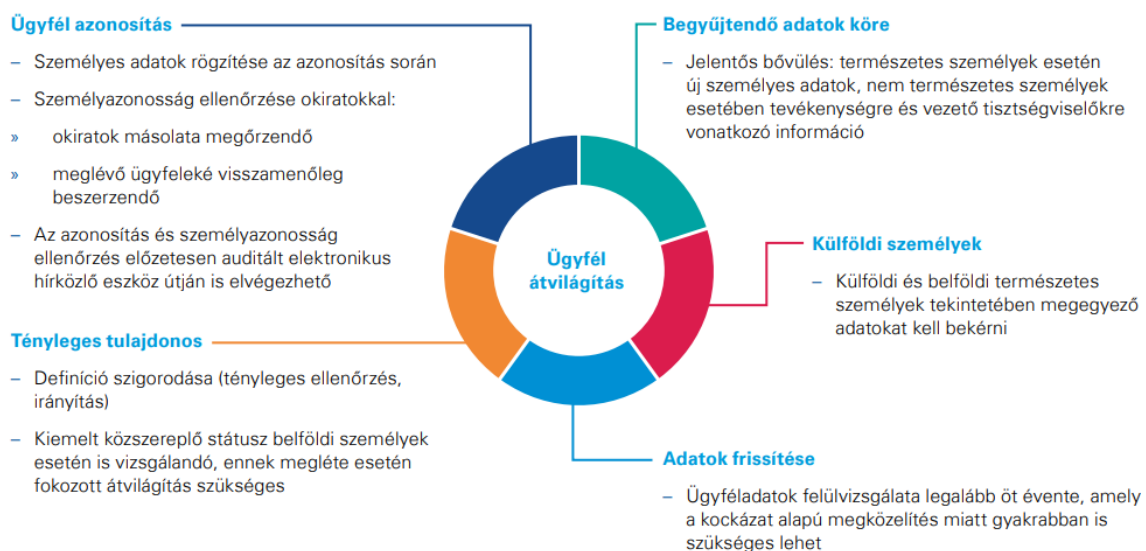
1. A pénzmosás elleni küzdelem keretrendszere és hatékonysága
2. A pénzmosás hatása más területekre és a gazdaságra
3. A résztvevők szerepe és relatív fontosságuk
4. A pénzmosás nagyságrendje
5. A pénzmosás új lehetőségei
6. A pénzmosás felderítése

A pénzmosás felderítéséről szóló tanulmányok többsége az innovatív technológiák, a banki tranzakciók vagy az ingatlan-és kereskedelmi alapú pénzmosás működésére összpontosított. A kifejezetten pénzmosásra használt fedőcégek felderítésével foglalkozó szakirodalom azonban viszonylag kevés.

A pénzmosás problémájára 1998-ban a Nemzetközi Valutaalap (IMF) akkori igazgatója hívta fel a figyelmet, aki a globális GDP 2-5%-a közé becsülte a pénzmosás összegét (Camdessus, 1998) Egy példában a Szervezett Bűnözés és Korrupció Jelentési Projekt (OCCRP) feltárta a „Trojka mosodát”, amely titkos offshore cégek segítségével több milliárdnyi tiltott orosz pénzt mozgatott (OCCRP,2019) Egy másik példában csak az Egyesült Királyságban bejegyzett fedőcégekről derült ki, hogy 2010 és 2014 között 80 milliárd fontnyi lopott pénz tisztára mosásával álltak kapcsolatban. (Cowdock, 2017)

A KPMG kutatása az AML és KYC tükrében:

A pénzmosás és terrorizmus finanszírozás elleni fellépés kiemelt szabályozói figyelmet nyert az elmúlt évek során. Az Európai Parlament és a Tanács 2015/849 irányelve (AMLD IV), amely Magyarországon többek között az új Pmt.-be került implementálásra, egyrészt a szabályozási környezet, másrészt a felügyeleti gyakorlat szigorodását vonta maga után, amely jelentős kihívást jelent az érintett vállalkozások számára, kiemeltképpen a megnövekedett adminisztratív terhek miatt.

Know Your Client-Ügyfél átvilágítás

A pénzintézeteknek a hatályos jogszabályok alapján Know Your Client folyamatokat kell kialakítaniuk, amelyek lehetővé teszik az ügyfelek azonosításához szükséges adatok

beszerzését és feldolgozását, illetve a változások nyomon követését. Ezen folyamatok jelentős adminisztratív terhet és így magas erőforrás igényt jelentenek. A KYC folyamatok keretében valamennyi ügyfél tekintetében azonosítani szükséges a tényleges tulajdonost, melynek kapcsán például ellenőrizni kell, hogy az ügyfél kiemelt közszereplőnek (politically exposed person), vagy egyéb magas kockázatú ügyfélnek minősül-e, illetve szerepel-e valamely hatályos nemzetközi szankciós listán. A jogszabályi előírások tehát jelentősen szigorítják az onboarding folyamatot, ráadásul olyan elemekkel, amelyek megfelelőségét a felügyeletek könnyen ellenőrizni tudják. A kötelező adminisztrációs feladatok közé tartozik az onboarding folyamat, illetve az ügyfél információk naprakészen tartása, amely magában foglalja a tulajdonosi és vállalati szerkezetre, üzleti tevékenység típusára és földrajzi területére, valamint a tényleges tulajdonosra vonatkozó információkat és ezek rendszeres felülvizsgálatát. A korábbi szabályozáshoz képest a ténylegesen begyűjtendő adatok köre kibővült: természetes személy ügyfél esetén ezután meg kell adni a születési helyet és időt, valamint édesanyja születési nevét; jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli szervezet ügyfél esetén pedig be kell gyűjteni a főtevékenységet, a képviselőre jogosultak nevét és beosztását, valamint a kézbesítési megbízottjának azonosítására alkalmas adatait. Emellett szükséges folyamatosan figyelemmel kísérni az ügyfelet, illetve jogi személyek esetében a vezető tisztségviselőket, döntéshozókat érintő eseményeket is. A jogszabály alapján az ügyfél-átvilágítás folyamatának két változata létezik: az egyszerűsített, illetve a fokozott ügyfél-átvilágítás. Utóbbi olyan ügyfelek / ügyletek esetében szükséges, amelyek például:

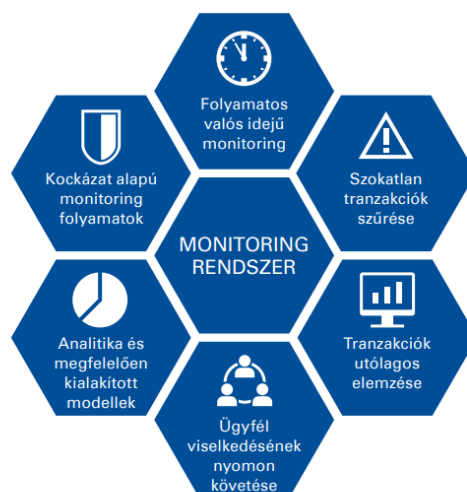
- Jelentős készpénzforgalmat bonyolítanak
- Földrajzi elhelyezkedésük alapján kockázati tényezőt jelentenek
- Túlzottan összetett tulajdonosi struktúrával rendelkeznek
- Kiemelt közszereplőnek minősül a tényleges tulajdonos.

A szolgáltatóknak már az onboarding folyamat során fel kell figyelniük a szokatlan, indokolatlan pénzügyi tevékenységre, amelyek mögött nincs racionális indok. Ezek komoly kihívást jelenthetnek, különösen új ügyfelek esetében, hiszen igen alapos átvilágítás szükséges ahhoz, hogy az indokolatlan tevékenység feltárható legyen. Mivel az onboarding folyamat során számos személyes adat jut az adott ügyfélről a szolgáltató birtokába, kiemelt figyelmet kell fordítani az adatvédelemre, különösképpen a személyes adatokra az új Uniós adatvédelmi rendelet (GDPR) miatt. Lehetőség van az onboarding folyamat elektronikus lebonyolítására is. Erre a szabályozás bevezeti az ún. előzetesen auditált elektronikus hírközlő eszközt, amely lehetőséget ad arra, hogy az ügyfeleknek ne kelljen személyesen megjelenniük a szolgáltatónál a szükséges adatokat és nyilatkozatokat átadni, hanem mindezeket online tudják megtenni.

Monitoring – Tranzakciók Nyomon követése, elemzése

A pénzintézeteknek az onboarding folyamaton túl ki kell alakítaniuk folyamatos monitoring rendszert is, melyek segítségével képesek kiszűrni a szokatlan tranzakciókat (például volumenüket tekintve kiugró, üzleti tevékenységgel nehezen összeegyeztethető, korábban nem megszokott devizában történő, valamint nagy összegű készpénzes tranzakciókat), amelyek jelentős erőforrás szükséglettel és a tranzakciók számának és komplexitásának nagysága miatt jelentős IT fejlesztésekkel is járnak. A folyamatos valós idejű monitoring mellett a tranzakciók utólagos elemzése is szükséges. A monitoring során a pénzintézeteknek elemezniük kell az üzleti kapcsolat fennállása óta végrehajtott tranzakciókat, nyomon kell követniük az ügyfél viselkedését. Ehhez olyan folyamatok kialakítása szükséges, amelyek kockázati alapon képesek meghatározni az egyes ügyfélkategóriák esetében alkalmazandó nyomon követési módszertant például az ügyféltípus, földrajzi elhelyezkedés, tulajdonosi struktúra alapján. A KPMG legutóbbi Global Anti-Money Laundering Survey című kiadványa rávilágított arra, hogy bár a szervezetek jelentős befektetéseket hajtottak végre a monitoring rendszerük fejlesztése érdekében, még mindig a tranzakciók monitoringozása, elemzése a leginkább erőforrás igényes terület. A nagy arányú a false pozitív riasztások rengeteg erőforrást igényelnek, mivel ezeket az eseteket dokumentáltan ki kell vizsgálni. A tranzakciók nyomon követése és elemzése akkor működhet a leghatékonyabban, ha tényleges analitika és megfelelően kialakított modellek állnak a folyamat mögött.

A monitoring rendszerrel szembeni elvárások

Kockázat alapú megközelítés

A szabályozás alapvetően nagy hangsúlyt fektet a kockázat alapú megközelítésre és elvárja, hogy a szolgáltató tárja fel, azonosítsa, elemezze és szűrje ki a kockázatokat. Az analitikus szakasz során észlelt gyanús tranzakciókat (pl. kiugró volumen, nagy összegű készpénzes tranzakció, üzlettel összeegyeztethetetlen tétel vagy régió) szükséges jelenteni a felügyeletnek. Három új kockázati tényező jelent meg, a termék, az ügyfél és a földrajzi kockázati tényező, ezek alapján kell mérlegelnie a pénzügyintézetnek, hogy alacsony, vagy magas kockázati besorolásba tartozik az adott ügyfél. Amennyiben a kockázat magas, fokozott ügyfél átvilágítást kell alkalmazni. Egyéb követelmények A szabályozás és a legújabb szakmai sztenderdek a fentiekén túl számos területen támasztanak új követelményeket, amelyek közül itt az újfajta bejelentési kötelezettségeket emeljük ki: Ezentúl a szolgáltató minden egyes alkalmazottja köteles bejelentést tenni gyanús ügylet esetén. A szolgáltatónak ki kell jelölnie egy vagy több személyt, akik felelősek lesznek azért, hogy a gyanús ügyletekről érkezett bejelentéseket továbbítja a MNB által működtetett Pénzügyi Információs Egységnek. A pénzmosás és terrorizmus finanszírozás megelőzés, illetve a szankciókhoz kapcsolódó követelményeknek való megfelelés kapcsán a tágabb szabályozási kontextus is további kihívásokat támaszt. A KYC, az ügyfélismeret, számos más szabályozási keretrendszer szerint kiemelt fontosságú – például FATCA, MiFID2 -, ezért a kapcsolódó fejlesztéseket célszerű összehangolni. Az ügyfélismeret, a kapcsolódó információk feldolgozása viszont egyúttal meg kell, hogy feleljen a megújuló adatvédelmi (GDPR) szabályoknak is. A folyamatos monitoring kialakítása során pedig tekintettel kell lenni arra, hogy 2019-ben Magyarországon bevezetésre kerül az azonnali fizetések rendszere, amely szerint az érintett átutalásoknak 5 másodpercen belül meg kell történnie.

Egész Európában folytatódik a bankok védelmi vonalainak átszervezése a fokozódó felügyeleti elvárásoknak megfelelően. A KPMG 47 bank közreműködésével 2021 tavaszán készített nemzetközi felmérése (Insights on evolving AML practices) szerint a védekezésben teret nyer a mesterséges intelligencia és a gépi tanulás, ugyanakkor a védelemért felelős osztályok között is átalakul a feladatmegosztás rendje.

A kérdőívet kitöltő szakemberek negyede jelezte, hogy a pénzmosás-megelőzésre fordított befektetések az elmúlt három év alatt megduplázódtak és 80 százalékuk a befektetések növekedéséről számolt be. Ezeket az összegeket elsősorban a rendszerek fejlesztésére, az ügyféladatokat aktualizálására és szabályozói megfelelésre fordítják.

Miközben a bankok jellemzően a compliance terület emberi erőforrásainak több mint felét a pénzügyi visszaélések megelőzésére fordítják, különösen fontos, hogy a szabályozói környezet változásait is integrált és automatizált megoldásokkal tudják nyomon követni.

Elsőprő többség, mintegy 90 százalék jelezte, hogy az automatizált megoldásokba irányuló beruházások képezik a pénzmosás-megelőzési tevékenység alapvető fejlesztéseit. A válaszadók fele külső szolgáltató testreszabott szolgáltatását veszi igénybe ezen a területen. Az új technológiák között egyre inkább teret nyer a mesterséges intelligencia és a gépi tanulás is, bár a humán döntést egyelőre még nem váltják ki ezek a megoldások sem.

„A szabályozói nyomás és pénzmosási trendek egyre jobban megkövetelik a komplex analitikák és technológiai megoldások előnybe helyezését. Olyan összetett pénzmosási technikák, mint például a kereskedelem-alapú pénzmosás (trade-based money laundering), ahol az illegális aktorok a nemzetközi kereskedelem bonyolultságát használják ki, nehezen lennének felderíthetők mesterséges intelligencia vagy big data elemzések nélkül.” – mondja Kaszap András, a KPMG forensic igazgatója.

A felmérés szerint külső szolgáltatók bevonásának legnagyobb kihívásai a bank meglévő rendszereivel való integrálás nehézségei, illetve a költségek.

„Tapasztalataink alapján többször előfordul, hogy ilyen rendszerek és szolgáltatások megvásárlása esetén sem használják ki teljes mértékben az új technológiák által biztosított lehetőségeket, például olyan csoportszintű beállításokat alkalmaznak, amelyek nem optimálisak a hazai környezet monitorozására.”- teszi hozzá Kaszap András. ”

A bankok pénzmosás-megelőzési tevékenységének egy fontos mérőszáma a riasztások és az illetékes hatóságok felé megtett bejelentések aránya, a kérdőív kitöltői szerint ez 5% alatt van. A fejlett technológiák használata jelentősen csökkentheti a fals pozitív riasztások számát is, és segíthet a szokatlan tranzakciós mintázatok felfedezésében.

A felmérés megállapítja, hogy a pénzmosás-megelőzési rendszer eredményes működéséhez kultúraváltásra is szükség van: nem elég csupán a compliance területre hagyatkozni második védelmi vonalként. Ehhez szükség van az első védelmi vonal képzésére, hogy a pénzügyi visszaélésekkel kapcsolatos ismereteik megközelítsék a második védelmi vonalban dolgozó kollégáikét. A felsővezetés szerepe a pénzmosási kockázatok kezelésében, illetve az ehhez kapcsolódó keretrendszer jóváhagyásában szintén kritikus fontosságú lehet.

„Rendkívüli mértékben növekedtek a pénzmosás megelőzéséhez kapcsolódó feladatok a nemzetközi és hazai intézményeknél egyaránt, ami a nagybankok jelentős részében a védelmi vonalak együttműködésének újragondolását teszi szükségessé – mondja Szalai Péter, a KPMG pénzügyi kockázatkezelési igazgatója.

A felmérés egyik legfontosabb megállapítása, hogy az adatminőség kritikus szerepet játszik a védelmi vonalak együttműködésében és a válaszadók 52 százaléka szerint az adatminőség biztosítása az első védelmi vonal, vagyis az üzleti terület feladata kell legyen.

A pénzügyi visszaélések elleni küzdelem másik kritikus területe a csalásmegelőzés és a korrupció kivédése. A válaszadók 77 százaléka jelezte, hogy utóbbiban a legnagyobb nehézséget az elégtelen szabályozási kontrollok okozzák. A rendvédelmi szervek erőtlen fellépését 36 százalék említette az okok között.

Az elemzés kitér arra is, hogy a piaci szereplők hogyan teljesítenek a pénzügyi visszaélések megelőzésének egyes részterületein:

- A keretrendszer, a szabályozások, a tranzakciómonitoring és a képzések területén a korábbi felügyeleti elvárások teljesítése után az újabb követelményeknek való megfelelés ad tennivalót a szakembereknek.
- Az ügyfélazonosítás és az adatkezelés területén a kiszabott bírságok arra engednek következtetni, hogy a korábbi elvárások sem teljesültek maradéktalanul, így a fokozódó hatósági szigor újabb kihívások elé állítja a bankokat.

Mit tehetnek a bankok a szabályozói kihívásoknak való megfelelés érdekében?

Rendkívül fontos az adatkezelési képességek és az IT infrastruktúra fejlesztése. A hatékony adatgyűjtés és az új technológiák, mint a mesterséges intelligencia vagy a gépi tanulás használata jelentősen növelheti a compliance erőforrások felhasználásának hatékonyságát.

A naprakész belső szabályozások biztosítják a csoportszintű megfelelést az állandóan változó felügyeleti elvárásoknak. Ezeket a szabályozásokat felsővezetői szinten szükséges felülvizsgálni és jóváhagyni.

Kritikus fontosságú a megfelelő erőforrások hozzárendelése a pénzügyi visszaélések megelőzéséhez, ami csak hatékony költségtervezéssel és a compliance stratégiai tervei alapján tud megvalósulni.

„Nagy probléma a pénzmosás-megelőzési területen az erőforrások hiánya és a backlogok (még feldolgozatlan tranzakciók) felhalmozása. Ezért kiemelten fontos, hogy a szereplők olyan kockázat alapú pénzmosás-megelőzési keretrendszert alakítsanak ki, mely megfelelően ötvözi szakértő munkaerőt a technológiai megoldásokkal. Megfelelő súlyozással egyszerre elkerülhető a fölösleges ügyfélirritáció, valamint növelhető a hatékonyság és a biztosítható szabályozói megfelelés is.” – teszi hozzá Szalai Péter.

Végül, de nem utolsósorban a pénzmosás-megelőzéshez való hozzáállás fejlesztése is elengedhetetlen a banki munkavállalók között. Ezt folyamatos képzéssel, az új technológiákból adódó kockázatok felismerésével és az aktuális trendek, így például a pandémia hatásainak elemzésével lehet hatékonyan megvalósítani

AML az Egyesült Királyságban

A következőkben megvizsgáljuk az AML működésének hatékonyságát egy olyan kutatáson keresztül, mely az Egyesült Királyságban készült, és azt más hasonló országokban való működésével veti össze. Bár a tanulmány évekkal ezelőtt készült, jól mutatja meg az AML magas költségeinek jelenlétét, és a hatékonyság hiányát, ami által az adott ország számára versenyhátrányt generál azon országokkal szemben, melyekben az AML szabályozása nem olyan szigorú. (ANTI-MONEY LAUNDERING REQUIREMENTS : COSTS , BENEFITS AND PERCEPTIONS; Z/YEN 2005)

A hírnév központi szerepet játszik abban, hogy a londoni City nemzetközi pénzügyi üzleti központként továbbra is sikeres maradjon. A londoni klaszter számos okból vonzza a vállalatokat, de mindezek háttérében az a meggyőződés áll, hogy London és általában az Egyesült Királyság nyílt, méltányos és őszinte környezetet biztosít az üzleti tevékenység folytatásához. A Corporation of London korábbi kutatásai kimutatták, hogy ha a szabályozás tisztességes és arányos, a nemzetközi vállalatokat vonzzák ezek az előnyök. Ha egy vállalat olyan piacra lép, ahol magasak a normák, akkor a hírneve is javulhat. London hírnevét azonban úgy kell megőrizni, hogy közben ne csorbuljon versenyhelyezete. Az Egyesült Királyság folyamatos versenyben áll más joghatóságokkal, hogy megőrizze státuszát és több nemzetközi vállalkozást vonzzon. A hírnév és a versenyképesség közötti egyensúly egyik fontos és jól

látható mércéje a pénzmosás elleni követelmények hatékonysága és költsége, amelyeket az országok pénzügyi rendszereik támogatására alkalmaznak.

Kétségtelen, hogy összehasonlításképpen az Egyesült Királyság különösen szigorúan alkalmazta a pénzmosás elleni rendeletet. Ez a kutatás, amelyet a londoni Corporation of London és az Institute of Chartered Accountants in England and Wales megbízásából a Z/Yen citybeli tanácsadó cég végzett, azt mutatja, hogy az AMLR költségei az Egyesült Királyságban jelentősen magasabbak, mint más nagy joghatóságokban. A kutatás során megkérdezettek egyértelműen úgy vélik, hogy az Egyesült Királyság megközelítette azt a "fordulópontot", ahol az ilyen jogszabályok múltbeli, jelenlegi és jövőbeli költségei nagyobbak tűnnek, mint az előnyök.

A bankok és más szabályozott pénzügyi szolgáltatók jelentős tapasztalatokkal rendelkeznek a pénzmosás elleni követelményekről és a gyanú bejelentéséről, de kevés tapasztalat áll rendelkezésre az új "szabályozott szektor" - beleértve a kereskedelmi ügyletekkel foglalkozó ügyvédek, könyvelőket és adótanácsadókat - bevonásának hatásairól. A szabályozott ágazatban dolgozók megítélése szerint az Egyesült Királyságban a pénzmosás elleni rendszer költségei nemzetközi összehasonlításban magasak. Továbbra is aggályaik vannak a rendszer hatékonyságával, valamint a hatékonyságról és a jelentéstételről kapott visszajelzések mennyiségével kapcsolatban. Az azóta eltelt mintegy másfél év alatt a lehető legszorosabb együttműködést alakítottak ki a kormánnyal, a bűnüldöző hatóságokkal és az iránymutatások íróival, hogy megpróbálják javítani a rendszert. Az a tapasztalat, hogy sokan felismerték a problémákat, és valódi erőfeszítéseket tettek a reform érdekében. A folyamat lassú, és az óvatosság természetes azok számára, akiknek a munkája a terroristák és a kábítószer-kereskedők elleni küzdelem. De történtek változások, és továbbiak vannak előkészületben. Jelentős a késedelem is - a változtatás szükségességének felismerése megelőzi a változtatás végrehajtásának módjára vonatkozó döntéseket és az ebből eredő reformok végrehajtását. Az embereknek időre van szükségük ahhoz, hogy felismerjék, hogy a kezdeti aggodalmak kezdenek megszűnni, vagy feleslegesek voltak. A bűnözés nemcsak a biztonságunkat érinti, hanem olyan versenytorzulásokat és igazságtalanságokat is eredményez, amelyek mindannyiunk jólétét befolyásolják. A pénzmosás elleni rendszer célkitűzései egyszerűek és dicséretesek: a bűnözés csökkentése azáltal, hogy kevésbé jövedelmezővé tesszük azt, és elvágjuk a finanszírozását.

Az üzleti élet hírnevének és integritásának védelme, valamint a gazdasági és versenytorzulások elkerülése fontos cél. A kereskedelemben vagy a pénzügyekben dolgozó minden becsületes embernek támogatnia kell ezeket a célkitűzéseket. Bármennyire is nehézkes, és további

fejlesztésre szorul, úgy vélem, hogy a pénzmosás elleni rendszer megérdemli aktív támogatásunkat is abban, hogy megpróbáljuk hatékonyan működtetni, és még inkább, hogy a rendszert költséghatékonyabbá tegyük. A jelentés emlékeztetőül szolgál arra, hogy a felfogás igenis számít, és sem a pénzügyi szolgáltatási ágazat, sem a szakmák nem elégedettek. Célunk, hogy a pénzmosás elleni küzdelemre fordított magas költségek megfelelő ár-érték arányt képviseljenek. A kormánynak és a bűnüldöző hatóságoknak tartaniuk kell a reform ütemét, szigorúan ellenőrizve a követelményeket annak biztosítása érdekében, hogy ne maradjanak szükségtelen, felesleges rendelkezések sem a jogszabályi háttérben, sem annak alkalmazási módjában. Talán még ennél is fontosabb, hogy a szabályozott szektorral való kommunikációt olyan módon kell folytatni, amely meggyőzi őket arról, hogy hozzájárulásuk fontos és hatékony. A rendszer hatékonysága nem optimalizálható a hatálya alá tartozók pozitív és készséges hozzáállása nélkül.

A tanulmány az Egyesült Királyság pénzmosás elleni követelményeinek (AMLR) észlelt költségeit és előnyeit értékeli más országok hasonló szabályozásával, többek között az Egyesült Államokkal, Németországgal, Franciaországgal és Olaszországgal összehasonlítva. Azt is megvizsgálja, hogy mennyire hatékonyak a pénzmosás elleni jogszabályok, és hogy milyen hatással vannak az Egyesült Királyság pénzmosás elleni jogszabályai az Egyesült Királyság pénzügyi szolgáltatási ágazatának versenyképességére. A kutatást 2004 szeptembere és 2005 áprilisa között végezték, 34 személyes interjú és egy online felmérés keretében, amelyre 386 válasz érkezett. A tanulmányból a következő főbb témák rajzolódtak ki:

Az AMLR-költségek az Egyesült Királyságban a nemzeti GDP arányában lényegesen magasabbak, mint más jelentős jogrendszerekben. A

Az AMLR költségek GDP-hez viszonyított aránya az Egyesült Királyságban majdnem negyedével magasabb, mint az USA-ban, Németországban több mint kétszerese, Franciaországban és Olaszországban pedig majdnem háromszorosa.

Az Egyesült Királyságban a válaszadók csaknem kétharmada szerint a pénzmosási szabályok túl szigorúak a pénzmosás kockázatához képest.

A nemzetközi válaszadók alig több mint egyharmada szerint a pénzmosás elleni szabályok túl szigorúak a kockázatokhoz képest.

A jelenlegi költségek, a múltbeli költségnövekedés és a jövőbeni költségnövekedés megítélése az Egyesült Királyságban magasabb, mint a nemzetközi válaszadóké.

Összességében az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező vállalatok azért tesznek eleget a pénzmosás elleni rendeletnek, hogy elkerüljék a hatóságok szankcióit, és nem azért, mert úgy

látják, hogy a pénzmosás elleni rendelet jó üzleti gyakorlatot képvisel vagy hatékony a pénzmosás elleni küzdelemben.

A más joghatóságok alá tartozó szervezetek alig több mint fele azért tesz eleget a követelményeknek, mert úgy gondolják, hogy az AMLR az ő országukban jó üzleti gyakorlatot képvisel

A nemzetközi pénzmosás-ellenőrzési rendelet szigorú végrehajtása még nem gyakorolt sem negatív, sem pozitív hatást az Egyesült Királyság, mint pénzügyi központ versenyképességére. A válaszadók úgy vélik, hogy az olyan tényezők, mint a szolgáltatási szintek, a tranzakciós költségek, a titoktartás és a piac mérete fontosabbak a versenyképesség szempontjából, mint az AMLR.

Bár az Egyesült Királyságot szigorúbban szabályozottnak tekintik, mint más jelentős pénzügyi központokat, az Egyesült Királyság pénzmosás elleni szabályozása nem tekinthető hatékonyabbnak a pénzmosás felderítésében és megakadályozásában, mint más joghatóságok szabályozása. Az Egyesült Királyságban és a nemzetközi válaszadók nagyon hasonlóan ítélik meg az AMLR hatékonyságát.

Eredményeink arra utalnak, hogy a nagyon magas AMLR-költségek csökkenthetik az AMLR hatékonyságának megítélését. Azok az emberek, akik nagyon magas költségeket tapasztaltak, általában véve kevésbé pozitívan vélekednek az AMLR-ről, és különösen az AMLR hatékonyságáról.

Ha a nagyon magas AMLR-költségek csökkentik az AMLR hatékonyságának megítélését, akkor a további kiadásoknak a jelenlegi követelmények hatékonyságának javítására kell összpontosítaniuk, nem pedig a szabályozás szintjének növelésére. Ennek egyik módja a pénzmosók lebukásának valószínűségének növelése, a hatóságok sikereinek népszerűsítése, valamint a z elítélések, börtönbüntetések és vagyonelkobzások ismertségének növelése.

Az a vélemény alakult ki, hogy a főbb joghatóságok AMLR-jei a következő néhány évben egyre inkább hasonlítani fognak egymáshoz. A válaszadók és a megkérdezettek a "versenyfeltételek kiegyenlítődéséről" beszélnek, ami valószínűleg úgy fog megvalósulni, hogy más joghatóságok növelik a pénzmosási szabályokat, az Egyesült Királyság pedig nem lazít a sajátjain. A nemzetközi piacokon dolgozó válaszadók kétharmada úgy véli, hogy az elkövetkező öt évben az AMLR az országukban kiterjedtebbé válik.

Az AMLR hatékonysága jelentősen javítható lenne a szabályozási hiányosságok megszüntetésével. Az utcai bukmékek jelentik az egyik ilyen részt, mivel nem tartoznak az AMLR hatálya alá, és könnyű utat biztosítanak a pénzügyi legitimitás felé. Egy másik

hiányosság a tengerentúli szellemi tulajdonért történő kifizetésekkel kapcsolatos, amelyeket aztán leírnak.

A tanulmány a szakemberek azon megítélésére támaszkodik, hogy az AMLR-rel kapcsolatos költségek és előnyök hogyan változtak és várhatóan hogyan fognak változni. A tanulmány azt is vizsgálja, hogy az emberek hogyan vélekednek arról, hogy a pénzmosás elleni küzdelem mennyire hatékony a pénzmosás megelőzésében, és hogy a pénzmosás elleni küzdelem milyen hatással van az Egyesült Királyság pénzügyi szolgáltatási ágazatának versenyképességére.

1.1 Mi a pénzmosás?

A pénzmosás egyike azoknak a problémáknak, amelyeket nagyon nehéz "kézben tartani". Számos hasonló probléma létezik, amelyek ismeretlen valószínűségű és súlyosságú fenyegetésekkel járnak, mint például:

A terrorizmus ellenőrzése a repülőtereken - mi a helyes egyensúly az utasok biztonsága és az utasok elvesztése között, mert a biztonsági ellenőrzés túl sokáig tart és túl sok gondot okoz?

Vírusirtó szoftverek számítógépekhez - mennyi szoftvert töltünk fel a számítógépre, hogy megvédjük azt, működni fog-e a szoftver, és milyen sebességű teljesítményáldozatokat kell hozni? Mint ilyenek, hasonló hangsúlyt fektetnek az olyan kérdésekre, mint például:

-Mekkora a probléma?

-Mennyire valós a fenyegetés?

-Mi a legjobb módja annak, hogy megbirkózzunk a fenyegetéssel?

-Mennyit költsünk megelőzésre?

Egyszerűen fogalmazva, a pénzmosás azt jelenti, hogy a bűncselekményből származó jövedelmet olyan vagyonná alakítják át, amely nem vezethető vissza az alapjául szolgáló bűncselekményhez.

A pénzmosást hagyományosan három szakaszra osztják: a bűncselekményből származó pénzeszközök elhelyezése, a pénzeszközök rétegzése eredetük elrejtése érdekében, valamint a pénzeszközök integrálása a főáramú gazdaságba. Az illegális tevékenység számos formája készpénzigényes. A kábítószerkereskedelem például nagy mennyiségű, kis címletű készpénzt jelent. A pénzmosó első számú célja, hogy a készpénzt eltávolítsa onnan, ahol megszerezte, és olyan helyre vigye, ahol nem fedezik fel. A következő lépés a pénzeszközök forrásának elrejtése a pénzügyi tranzakciók összetett rétegeinek létrehozásával. Ezek a tranzakciók magukban foglalhatnak offshore bankszámlákat, névleges részvényesekkel bejegyzett vállalatokat, összetett részvény-, áru- és határidős ügyleteket, hogy csak néhányat említsünk.

A pénzmosás utolsó szakasza a pénzeszközök integrálása a normál gazdaságba, hogy ezek a pénzeszközök törvényesnek tűnjenek. Ezt az integrációt általában úgy érik el, hogy a pénzt a szokásos pénzügyi és kereskedelmi műveleteken keresztül látszólag legális üzleti jövedelemmé alakítják át. Bár a terrorizmus finanszírozása gyakran pénzmosással jár együtt, a terrorizmus finanszírozása és a pénzmosás közötti különbségtétel elmulasztása a pénzmosás elleni küzdelemről szóló rendeletekben valószínűleg két okból is kontraproduktív:

-Az elhelyezés, a rétegzés és az integráció tevékenysége nem feltétlenül vonatkozik a terrorizmus finanszírozására. A terrorizmus finanszírozásának forrása nem feltétlenül illegális, így nincs szükség az elhelyezés leplezésére, és nem is kell "integrálni" a normál gazdaságba, mivel illegális célokra használják. A forrás anonimitásának védelme érdekében rétegzésre kerülhet sor, de még ennek a rétegzésnek is kisebb a jelentősége, mint a pénzmosás esetében; Még a nagy terrorista akciók finanszírozásához szükséges összegek is meglehetősen csekélyek lehetnek.

1.2 Mi az AML?

A pénzmosás elleni küzdelem (AML) olyan tevékenységként definiálható, amely megakadályozza a pénzmosást, vagy amelynek célja a pénzmosás megelőzése. Ez egy összetett helyzet túlzott leegyszerűsítése. A "bűncselekményből származó jövedelem" meghatározása joghatóságokként eltérő (egyes tevékenységek egyes országokban illegálisak, más országokban nem). Hasonlóképpen a pénzmosás elleni küzdelem "céljai" sem feltétlenül azonosak a különböző joghatóságokban. A célok között szerepelhet a szervezett bűnözés visszaszorítása és felderítése, a kábítószerkereskedelem visszaszorítása, a terrorizmus visszaszorítása vagy a pénzügyi szolgáltatási ágazat hírnevének megőrzése.

1.3 Mi az AMLR?

Az Egyesült Királyság pénzügyi szolgáltatási ágazatára az 1991-ben bevezetett első pénzmosás elleni irányelv (amelyet az 1993. évi büntetőjogi törvény és az 1993. évi pénzmosási rendeletek ültettek át az Egyesült Királyság jogrendjébe) óta vonatkoznak a pénzmosás elleni követelmények (AMLR). Az irányelv célja az volt, hogy az EK-ban jogerőre emelje a Pénzügyi Akció Munkacsoport (FATF) - az OECD-hez kapcsolódó nemzetközi testület, amelyet a G7-ek 1989-es párizsi csúcstalálkozója hozott létre - negyven ajánlását.

Az első irányelv fő jellemzői a következők:

-A tagállamoknak biztosítaniuk kell a pénzmosás tilalmát

-A pénzügyi intézményeknek üzleti kapcsolatok létesítésekor az ügyfelek azonosítását igazoló bizonyítékokkal kell megkövetelniük

- A pénzügyi intézményeknek legalább öt évig megfelelő nyilvántartást kell vezetniük a tranzakciókról és az azonosításról
- A pénzügyi intézményeknek együtt kell működniük a nemzeti bűnüldöző hatóságokkal, és tájékoztatniuk kell őket minden olyan tényről, amely pénzmosásra utalhat
- A pénzügyi intézményeknek megfelelő képzést kell tartaniuk a személyzetük számára annak biztosítása érdekében, hogy alkalmazottaik tisztában legyenek a jogszabályokkal, és képzést kapjanak a potenciálisan gyanús ügyletek felismerésére
- A tagállamoknak ki kell terjeszteniük az irányelv rendelkezéseit minden olyan vállalkozásra, amely olyan tevékenységet folytat, amely "erősen valószínűsíthetően pénzmosási célokra használható"

Ezeket a követelményeket az FSA (Financial Supervisory Authority) az elmúlt néhány évben egyre erőteljesebben érvényesítette.

A követelményeket a 2002-es Proceeds of Crime Act (PoCA) elfogadásával szigorították, amely kibővítette a pénzmosás fogalmát. A PoCA egyesítette és egyszerűsítette az 1996. évi büntetőjogi törvényt és az 1994. évi kábítószer-kereskedelemről szóló törvényt. A 2000. évi terrorizmus elleni törvény (amelyet 2001-ben a terrorizmus, a bűnözés és a biztonság elleni törvény módosított) jelenleg a terrorizmus finanszírozására vonatkozó jogszabály. Emellett a pénzügyi szolgáltatások szakmai szövetségeinek csoportja, a Pénzmosás Elleni Közös Irányító Csoport (JMLSG) által kiadott útmutatót használják gyakorlati útmutatóként a rendeletek végrehajtásához. Az Egyesült Királyság 2003. évi rendeleteit az EU második pénzmosási irányelvére (2001) válaszul vezették be, amelyet az első irányelv aktualizálása érdekében vezettek be a pénzmosás terén szerzett tapasztalatok és globális tendenciák fényében. A második irányelv különösen azokat a tevékenységeket és szakmákat érinti, amelyekről kiderült, hogy a pénzmosás szempontjából veszélyeztetettek.

A 2003. évi pénzmosási rendeletek előtt a pénzmosás elleni rendelet csak a bankokra és a pénzügyi szolgáltató intézményekre vonatkozott. A 2003-as rendeletek a pénzmosás elleni rendeletet számos más ágazatra is kiterjesztették, különösen a könyvelőkre és az ügyvédekre. Ennek eredményeképpen az AMLR az Egyesült Királyságban mintegy 19 000 szervezetre vonatkozik. Úgy tűnik, hogy az Egyesült Királyság a nemzetközi követelményeket olyan szigorúan hajtja végre, mint más joghatóságok, és számos tekintetben túl is lépi a nemzetközi követelményeket. A londoni pénzügyi szolgáltatási ágazat több magas rangú tagja is felvetette,

hogy ez a szintű végrehajtás olyan versenyhátrányt eredményezhet, amelyet nem ellensúlyoznak a biztonságosabb és jogkövetőbb környezetből származó előnyök

Az Egyesült Királyságban vagy bármely más országban rendkívül nehéz megbecsülni a pénzmosás mértékét. A Pénzügyi Akció Munkacsoport 1996 és 2000 között tett folyamatos erőfeszítései, amelyek célja ilyen becslések készítése volt, kudarcot vallottak. A legtöbb pénzmosás elleni szakértő egyetért abban, hogy nem léteznek megbízható becslések arról, hogy mennyi tisztára mosott pénz halad át egy nemzetgazdaságon. A pénzmosás mértékének becslésével kapcsolatos egyik probléma az, hogy a pénzmosás fogalmát és a pénzmosás körét az egyes országokban különbözőképpen határozzák meg. Ezek az eltérő meghatározások nagyon megnehezítik az érdemi összehasonlításokat. Az alábbi 2. táblázat a pénzmosás és az árnyékgazdaságok mértékére vonatkozó általános becsléseket tartalmazza azokban az országokban, amelyekre ez a tanulmány összpontosít.

2. táblázat - GDP, árnyékgazdaságok és a pénzmosás mértékére vonatkozó becslések

Ország	GDP	% GDP árnyékgazdaság ban	Árnyékgazdaság	Becsült pénzmosás	Elkobzások és lefoglalások
UK	964 milliárd font	13%	125 milliárd font	25 milliárd font	£80m
USA	5,850 milliárd font	9%	527 milliárd font	110 milliárd font	£340m
Németország	1,290 milliárd font	16%	206 milliárd font	N / A	N / A
Franciaország	940 milliárd font	15%	141 milliárd font	N / A	N / A
Olaszország	788 milliárd font	27%	213 milliárd font	N / A	N / A

Források: Truman és a Vagyon-visszaszerzési Ügynökség, szükség esetén extrapolálva.

Az Egyesült Királyságban a HM Customs and Excise becslése szerint a bűncselekményből származó éves bevétel 19 és 48 milliárd font között van. A pénzmosás összegére vonatkozó "legjobb becslésként" 25 milliárd fontot adnak meg. A 25 milliárd font a "feketegazdaság" vagy "árnyékgazdaság" 19%-át teszi ki, amely a becslések szerint 132 milliárd font (a GDP mintegy 13%-a). Az Egyesült Királyságban az árnyékgazdaság nagy részét az adóelkerülésből származó pénzeszközök teszik ki. Maga az adócsalás az Egyesült Királyság pénzmosás elleni jogszabályainak hatálya alá tartozik, de más joghatóságok pénzmosás elleni jogszabályai nem vonatkoznak rá.

1.4 AAMLR legújabb fejleményei Az Európai Unió (EU) jelenleg egy harmadik pénzmosási irányelv kidolgozásán dolgozik, amely 2005 folyamán lép hatályba. Az új irányelv az első

és a második pénzmosási irányelvet (1991 és 2001) fogja egységes szerkezetbe foglalni és aktualizálni, különösen azért, hogy biztosítsa, hogy az EU pénzmosás elleni szabályozása összhangban legyen a FATF felülvizsgált negyven ajánlásával. A javasolt irányelv cikktervezeteit 2004 márciusában adták ki, a hivatalos javaslatot pedig 2004 májusában tették közzé.² Reméljük, hogy ez a tanulmány segít a szabályozó hatóságok és a pénzügyi szolgáltatási ágazat közötti, az új irányelvvel kapcsolatos megbeszélésekhez. A cikktervezetek számos rendelkezése kevés hatással lesz az Egyesült Királyságban, ahol a hatályos jogszabályok már megfelelnek a javasolt irányelv várható tartalmának. Például a pénzmosás bűncselekménye magában foglalja a vagyon átalakítását annak tudatában, hogy a vagyon "bűncselekményből" származik. A javasolt harmadik irányelvben a "bűncselekmény" fogalma magában foglalja az összes olyan bűncselekményt, amely legalább 6 hónap (egyes tagállamokban 12 hónap) szabadságvesztéssel büntetendő. Mivel az Egyesült Királyság PoCA egyenértékű rendelkezése már most is 21 ennél szélesebb körben, valamennyi bűncselekményre kiterjedően nem lesz szükség az Egyesült Királyság álláspontjának megváltoztatására. A FATF egyik legújabb kezdeményezése a 2005. februári ülést követően a FATF regionális fiókjainak támogatása annak érdekében, hogy helyi szinten nagyobb "kölcsonös nyomást" gyakoroljanak az országokra a FATF negyven ajánlásának, valamint a kilenc különleges ajánlásnak az elfogadása érdekében. 2005 márciusában a JMLSG konzultációs javaslatokat tett közzé³, amelyek végrehajtása esetén hatással lenne a cégek működésére és a z ügyfelekkel való bánásmódra. A javaslatok egy kockázatalapú megközelítésre irányulnak, amely lehetővé tenné a cégek számára, hogy erőforrásaikat a nagyobb kockázatot jelentő ügyfelek kisebb részére összpontosítsák, valamint egyszerűsítsék és csökkentenék a dokumentációs követelményeket.

A pénzmosás elleni küzdelem költségei három különböző csoportra oszthatók egy gazdaságon belül: A kormányt érintő költségek, a pénzügyi szolgáltatási ágazatot (vagy más, a pénzmosás elleni küzdelemben érintett ágazatokat) érintő költségek és a lakosságot érintő költségek. Ebben a tanulmányban leginkább a pénzügyi szolgáltatási ágazatot érintő költségek érdekelhetnek minket. A költségek meghatározása azonban számos problémát vet fel. Azon joghatóságok pénzügyi intézményei, amelyek hagyományosan formálisabb, specifikusabb személyazonossági igazolást követelnek meg, pl. útlevelel vagy nemzeti személyazonosító igazolvány, az AMLR-nek való megfelelés kevés többletköltséggel járhat. Az olyan pénzügyi intézményeknek, mint például az Egyesült Királyságban, amelyeknek hagyományosan kevésbé speciális követelményeik vannak, jelentős

többletköltségekkel kell számolniuk. Össze kell-e tehát hasonlítani az Egyesült Királyság többletköltségeit azzal, hogy máshol nincsenek költségek? Vagy meg kell próbálni megbecsülni, hogy a nem brit joghatóságoknál a meglévő költségek mekkora hányada felel meg az új brit költségeknek? A határokon átnyúló közvetlen költségkülönbségekre vonatkozó kutatások a pénzmosás fogalmának eltérő meghatározása, a belső vezetői számvitel, a szabályozási rendszerek, a már létező követelményrendszerek és a különböző költségelosztási eljárások közötti különbségek miatt szenvednek:

Egyszerűen fogalmazva, a pénzmosás a bűncselekmény által szerzett vagyon átalakítása. A különböző joghatóságok különböző alapbűncselekményeket foglalnak bele a pénzmosásról szóló rendeletükbe. Például a pénzmosás bűncselekménye magában foglalja a vagyon átruházását vagy átalakítását annak tudatában, hogy a vagyon "bűncselekményből" származik. A "bűncselekmény" fogalma joghatóságoként eltérő. Egyes joghatóságokban a fogalommeghatározás valamennyi bűncselekményt magában foglal, más joghatóságokban csak azokat a bűncselekményeket, amelyek legalább 6 hónap szabadságvesztéssel büntethetők, más joghatóságokban pedig csak azokat, amelyek legalább 12 hónap szabadságvesztéssel büntethetők.

A hatékonyság mérésével kapcsolatos fő probléma ismét a meghatározás. Ahhoz, hogy megítélhessük, mennyire hatékony az AMLR, meg kell értenünk, hogy az AMLR mit próbál elérni. A pénzmosás elleni küzdelemnek számos célja lehet, például a szervezett bűnözés visszaszorítása és felderítése, a terroristák visszaszorítása és felderítése vagy az adócsalás lehetőségének csökkentése. Ez a tanulmány megpróbálja megérteni, hogy a pénzmosás elleni küzdelemben érintettek hogyan látják a pénzmosás elleni küzdelem fő célkitűzéseit, és hogy a pénzmosás elleni küzdelem mennyire hatékony e célkitűzések elérésében.

Egy ország pénzügyi szolgáltatási ágazatának versenyképessége számos tényezőtől függ, többek között a szabályozási környezettől, a szabályozás szigorúságától, a tranzakciós költségektől, a szolgáltatási szinttől, a piac méretétől, a verseny szintjétől és kulturális kérdésektől, beleértve a nyelvi és a márka ismertségét. Az AMLR versenyképességre gyakorolt hatásának mérésekor fontos, hogy megpróbáljuk elkülöníteni az egyéb versenytényezőket.

Mind az Egyesült Királyságban, mind a nemzetközi válaszadók úgy látják, hogy a lakossági bankoknál különösen magasak a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos költségek. A válaszadók 83%-a "magasnak" vagy "nagyon magasnak" ítéli a lakossági bankok AMLR-költségeit.

A válaszadók 86%-a az Egyesült Királyságban, 77%-a pedig a nemzetközi válaszadók esetében "magasnak" vagy "nagyon magasnak" ítéli a lakossági bankok pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos költségeit. A lakossági bankok nagyon nagyszámú ügyféllel rendelkeznek, és ennek megfelelően magasak az "Know Your Customer:ismerd meg az ügyfeled" (KYC) követelmények: "A KYC-rendszerekre költött pénzünk hatalmas - és kétlem, hogy ez egyetlen pénzmosót is megállított volna - mindig meg fogják szerezni a szükséges dokumentumokat" - a megfelelésért felelős brit lakossági bank vezetője. A bankok AMLR-rel kapcsolatos költségnövekedése kétségtelenül magas. A KMPG a bankok AMLR-költségeiről szóló tanulmánya megállapította, hogy az elmúlt három évben a költségek átlagosan 61%-kal emelkedtek.

Az emberek úgy vélik, hogy a bankok esetében a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos költségek magasabbak, mint más ágazatok esetében. A legtöbb válaszadó azonban a saját szektorán belül magasabbra értékeli a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos költségeket, mint a más szektorok válaszadói. Arra is megkértük az embereket, hogy jelezzék, mennyire számítanak az AMLR-rel kapcsolatos költségek növekedésére a következő öt évben. A válaszadók több mint 75%-a számít további jelentős AMLR-rel kapcsolatos költségnövekedésre a következő 5 évben. Az ügyvédek és a könyvelők különösen magas költségnövekedésre számítanak.

Következtetések:

- Az Egyesült Királyságban az AMLR-rel kapcsolatos költségeket magasabbnak ítélik, mint más joghatóságokban;
- Az AMLR-rel kapcsolatos magas költségek az Egyesült Királyságban nem jelentene nagyobb hasznot az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező szervezetek számára;
- Az Egyesült Királyság még nem került versenyhátrányba az AMLR-rel kapcsolatos költségek miatt, de közeledik a "fordulópont";
- Az Egyesült Királyságban a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos magas költségeket nem tekintik a pénzmosás visszaszorításának nagyobb hatékonyságát eredményezőnek;
- Az Egyesült Királyság hatékonyabbá teheti a pénzmosás visszaszorítását azáltal, hogy növeli a pénzmosók elfogásának valószínűségét;
- Valószínűnek tűnik, hogy más joghatóságok a jövőben nagyobb költségekkel járnak majd, mivel szabályozásaik szintjét az Egyesült Királyság szintjéhez közelítik.

